

Problematische Lücken in Grotius' *bellum-iustum*-Theorie

Text 5 (IBP 3, 7, 1)

(1) Servi natura quidem, id est, citra factum humanum aut
 3 *[IBP 2, 22, 11]*; ... (2) At eo, de quo nunc agimus, gentium iure
 aliquanto latius patet servitus, tum quoad personas, tum quoad
 effecta. Nam personas si spectamus, non soli, qui se dedunt aut
 6 servitatem promittunt, pro servis habentur, sed omnes omnino
 bello solenni publico capti, ex quo scilicet inter praesidia per-
 ducti sunt, [...]. Neque delictum requiritur, sed par omnium
 9 sors est, etiam eorum, qui fato suo [...], cum bellum repente
 exortum esset, intra hostium fines deprehenduntur. (3) Poly-
 12 bius *Historiarum secundo [2, 58]*: τί δ' ἄν παθόντες οὔτοι
 δίκην δόξαιεν ἀρμόζουσαν δεδοκένα; τυχὸν ἴσως
 εἴποι τις ἄν πραθέντες μετὰ τέκνων καὶ γυναικῶν
 15 ἐπεὶ κατεπολεμήθησαν. ἀλλὰ τοῦτό γε καὶ τοῖς μηδὲν
 ἀσεβῆς ἐπιτελεσαμένοις κατὰ τοὺς τοῦ πολέμου νόμους
 ὑπόκειται παθεῖν. „Quid“, inquit, „patiendum his est, ut iusta
 supplicia pendant? Dicat forte aliquis vendendos cum liberis et
 18 uxoribus, quando armis victi sunt. At haec belli lege etiam illis
 ferenda sunt, qui nihil impii commiserunt.“

(IBP 3, 7, 2)

Neque vero ipsi tantum servi sunt, sed et posterius in perpetuum,
 21 *nempe* qui ex matre serva post servitatem nascuntur. Et hoc est,
 quod iure gentium servos nostros fieri dixit *Martianus [Dig. I, 5, 5]*,
 qui ex ancillis nostris nascuntur. Servitio subiectum
 24 uterum dixit *Tacitus [Ann. 1, 59, 1]*, agens de Germani ducis
 uxore.

Text 6 (IBP 3, 7, 5, 1)

Atque haec omnia iure gentium, de quo agimus [*sc. in IBP 3, 7*],
 non aliam ob causam introducta sunt, quam ut tot commodis
 3 deliniti captos libenter abstinerent a summo illo rigore, quo
 captos et statim et post moram interficere poterant, ut ante dixi-
 mus. „Servorum appellatio“, inquit *Pomponius [recte: Florenti-*
 6 *nus, Dig. I, 5, 4]*, „ex eo fluxit, quod imperatores captivos vendere
 ac per hoc servare, nec occidere solent.“ Dixi, ut libenter abstine-
 rent, neque enim quasi pactio est, ut abstinere cogantur, si ius hoc
 9 gentium spectes, sed modus persuadendi ab eo, quod est utilius.

(1) **citra** (+ Akk.): diesseits, innerhalb
 (2) **primaevus**: ursprünglich, d. h. wie
 im Paradies vor dem Sündenfall, ohne
 dessen schädliche Folgen für das Men-
 schengeschlecht

(7) **bello sollenni** = bello iusto

(10/11) **Polybius** (um 200 – 120 v. Chr.):
 griech. Historiker und Staatstheoretiker

(17) **vendere, o**: verkaufen

(21) **nempe** = scilicet – (22) **Martianus**
 = Aelius Marcianus [*neulat. Aus-*
sprache!]: Jurist, verfasste zu Beginn des
 3. Jh. n. Chr. das mit 16 Büchern um-
 fangreichste Lehrbuch römischen Rechts
 – **Germani ducis uxore**: gemeint ist
 Thusnelda, die bei ihrer Geiselnahme
 schwangere Ehefrau des Arminius

(3) **delinitus**: besänftigt – **rigor, oris**
 m: Strenge

(5) **Pomponius**: römischer Jurist, Mitte
 2. Jh. n. Chr. – (5/6) **Florentinus**: römi-
 scher Jurist, um 200 n. Chr.